

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบาย

สถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา

The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Desirable Characteristics Based on the 3D School Policy of Students in the Area under Responsibility of Yala Regional Distance Education Center

ชลธิชา จันทร์ณีย์ (Chonticha Junmanee) * นิธิพัฒน์ เมฆขจร (Nitipat Mekkhachorn) **

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (Laddawan Na Ranong) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา และ (2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองและระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 21 คน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีวิธีสุ่มดังนี้ ขั้นแรก เลือกจังหวัดมาจำนวน 7 จังหวัดโดยการสุ่มจากรายชื่อจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หลังจากนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย ได้นักศึกษาจังหวัดละ 3 คนรวม 21 คน ผู้วิจัยดำเนินการกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D มีลักษณะที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการซึ่งมีคำชี้แจงและการเตรียมตัวของผู้ให้บริการ 2) คู่มือผู้รับบริการซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง 3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม และมีคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.93 (2) แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D เป็นเวลา 1 เดือน นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว นโยบายสถานศึกษา 3D

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช t_mangnamcha@hotmail.co.th.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช edasmnit@yahoo.com

*** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bkctcp@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the effects of using a guidance activity package to develop desirable characteristics based on the 3D school policy of students in the area under responsibility of Yala Regional Distance Education Center of Sukhothai Thammathirat Open University; and (2) to compare the pre-experiment desirable characteristics based on the 3D school policy with the counterpart characteristics during the post-experiment follow-up period of students in the area under responsibility of Yala Regional Distance Education Center of Sukhothai Thammathirat Open University.

The sample consisted of 21 students of Sukhothai Thammathirat Open University in the area under responsibility of Yala Regional Distance Education Center during the second semester of the 2010 academic year, obtained by multi-stage sampling. The sampling procedure was as follows: At first, seven provinces were randomly selected from the list of provinces in the area under responsibility of the Center. After that, from each of the seven provinces three students were randomly selected, making the total number of 21 students in the sample. The researcher experimented with the students in the sample by having them study and undertake activities in the developed guidance activities package for 12 periods each of which covering 50 minutes. The employed research instruments comprised (1) a guidance activities package to develop desirable characteristics of students based on the 3D school policy; and (2) a scale to assess desirable characteristics of students based on the 3D school policy, developed by the researcher, with reliability coefficient of .92. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that (1) after using the guidance activities package, student had developed their desirable characteristics based on the 3D school policy to be significantly higher than those before using the package at the .05 level; and (2) one month after using the guidance activities package to develop desirable characteristics based on the 3D school policy, students' desirable characteristics were significantly higher than their pre-experiment counterparts at the .05 level.

Keywords: Guidance activities package, 3D school policy

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) กล่าวว่า “คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์ ขาดคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม” จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยครอบคลุม 3 เรื่องหลัก คือ การพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในด้านการพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ นั้นได้มุ่งไปที่การเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้านจิตใจ ทักษะชีวิต และความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรม และมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติ คือ ผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชน และปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546:1) ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย

โลกปัจจุบันหมุนไปเร็วมาก เป็นโลกของยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และเป็นสังคมความรู้ (Knowledge-Base Society) อีกทั้งยังมีความซับซ้อน เชื่อมโยงต่อกันอย่างกว้างขวาง และมีความสัมพันธ์ส่งผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสังคมที่เอื้อต่อการแข่งขันชิงผลประโยชน์ข้ามชาติ ที่อาจส่งผลให้สังคมที่ด้อยกว่าสูญเสียผลประโยชน์อย่างมหาศาลในช่วงเวลาอันสั้น (สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย 2543:2) การดำเนินนโยบายตามเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต สร้างให้เกิดความเห็นแก่ตัวของแต่ละคนเกิดปัญหาสังคมอื่นๆตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทย การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและศาสนสมบัติต่างๆเพิ่มมากขึ้น และสภาพของสังคมไทยที่ประพุดดินแดนแบบชาวต่างชาติ ไม่เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีการแข่งขันกันสูง มีคนเก่งจำนวนมากแต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย และความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงทำให้สภาพสังคมปัจจุบันเสื่อมโทรมไปทุกวัน อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิทยาการ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ที่ล้นหลามเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้ก่อให้เกิดอิทธิพล ครอบงำความคิดและวิถีชีวิตของนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์จึงเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านคือด้านหนึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัดสามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ อีกด้านหนึ่งคือการเป็นบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝังและปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และ สิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ที่ขึ้นในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคม ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญ ในการจัดการเรียน การสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา ผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการประสาน ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่ มุ่งเน้นภารกิจทั้ง 3 ด้าน (3D) ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย (Democracy) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ความเป็นไทย (Decency) และด้านภูมิคุ้มกันภัย จากยาเสพติด (Drug - Free) การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คุณธรรมคือ แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

The 2nd STOU Graduate Research Conference

1. การจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ มีทักษะการดำรงชีวิต สามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ

2. การบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ใน สังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมตามนโยบายสถานศึกษา 3D ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ด้านประชาธิปไตย (Democracy) มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ ศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งรังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นไทย (Decency) มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม รู้ผิดชอบชั่วดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และยึดถือปฏิบัติในวิถีชีวิต

3. ด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug-Free) รู้จักหลีกเลี่ยงห่างไกลยาเสพติด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระบบการศึกษาทางไกล ที่ มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเรียน ได้อย่างมีความสุข และสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าประสงค์คือ เก่ง ดี มีสุข โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่ดี 3 ด้าน หรือ 3 D คือ 1) Democracy ยึดมั่นประชาธิปไตย มีความตระหนักเห็นความสำคัญ ศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครองระบบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง ด้านประชาธิปไตย 2) Democracy มีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทยและ 3) Drug – Free ห่างไกลยาเสพติด

วัตถุประสงค์ของนโยบายสถานศึกษา 3D

1. สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ชมรมนักศึกษา ตามนโยบาย 3D ด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการป้องกันยาเสพติด แก่นักศึกษา

2. พัฒนาบุคลากรชมรมนักศึกษาให้มีความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาชมรมนักศึกษา 3D อย่าง มีคุณภาพ

3. ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการดำเนินงานตามนโยบายคุณภาพ 3D (มสธ.2554: 9)

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิก้าวทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิง พหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี (กรมวิชาการ 2545:1) ชุดกิจกรรมแนะแนวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจใน การนำมาพัฒนาคุณลักษณะ 3D ทั้ง 3 ด้าน เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆได้ กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหากับทุกกลุ่มคน ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น และวัย ผู้ใหญ่ ในขอบข่ายด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบและเทคนิคหลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนว โดยตรงหรือผสมผสานในการเรียน การสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ดังที่สมร ทองดี และ

ปราณี รามสูตร (2545: 8-10) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนวหากกระทำได้เหมาะสม จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด การขาดความมีระเบียบวินัย ขาดคุณธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการทางแนะแนวก็จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่แก้ปัญหาได้ซึ่งส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม และนอกจากจะช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาตนเองแล้วยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมได้ช่วยให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สังคมปัจจุบันปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการดังเช่นการศึกษาของ จิตวิไล ประโมทย์ (2548 : 98 – 100) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการรู้คิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสวนบัว เขตพญาไท กรุงเทพฯ พบว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้คิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เรื่องความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการคิดขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมี จำนวน 16 ชุด ชุดการสอนแต่ละชุดมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 อยู่ระหว่าง 69.75 – 97.18 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้คิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีการรู้คิด เรื่องการคิดสร้างสรรค์และกระบวนการคิด ขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้กล่าวได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มการรู้คิดของนักเรียนได้ นอกจากนี้คาร์ตัน ยินดีพบ (2548 : 73 – 75) ได้ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ประกอบด้วยชุดการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 มีประสิทธิภาพ 76.55, 77.74 และ 79.31 ตามลำดับ ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยมีคุณธรรมทุกด้านเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจและความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับบุษบากร ดันจวรรณ (2545 : 70) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียนเขलगค์ จังหวัดลำปาง พบว่า จากผลการทดลองหลังจากที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้ร่วมกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมแนะแนวดังกล่าว พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมทางการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้กล่าวได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ได้

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D โดยการเสริมสร้างส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย (Democracy) มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ ศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งรังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (Decency) มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามรู้ผิดชอบชั่วดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิตด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug – Free) รู้จักหลีกเลี่ยงห่างไกลยาเสพติด ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม และสามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองและระยะติดตามผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Quasi One Group Pretest- Posttest Design) ประชากรที่ศึกษาคือ นักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ภาคการศึกษาที่ 2/2553 จำนวน 459 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 21 คน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีวิธีสุ่มดังนี้ ขั้นแรก เลือกจังหวัดมาจำนวน 7 จังหวัดโดยการสุ่มจากรายชื่อจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หลังจากนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย ได้นักศึกษาจังหวัดละ 3 คนรวม 21 คน ผู้วิจัยดำเนินการกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D และ (2) แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. นักศึกษามีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
2. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D เป็นเวลา 1 เดือน นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

พบว่า ผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภายหลังการทดลองนักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักศึกษามิบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดระหว่างทำกิจกรรม จึงทำให้การพัฒนาจากสิ่งที่ไม่รู้ หรือรู้บ้างเป็นการรู้มากขึ้น และนำมาสู่การปฏิบัติ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักศึกษาตาม

นโยบายสถานศึกษา 3D เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ 3D โดยกิจกรรมที่ใช้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สร้างแรงจูงใจ สามารถแก้ปัญหาด้วยความยืดหยุ่น มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ภูมิใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งโครงสร้างของชุดกิจกรรมสอดคล้องกับ สมร ทองดี และปราณี รามสูตร (2545 : 48) ประกอบด้วย ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียน ควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล กิจกรรมเพื่อมุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้ต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวา โดยอาจใช้ เกม เพลง นิทาน ข่าว กรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อ นำทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้รับบริการได้เพิ่มขึ้น

2. ผลจากการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ก่อนทดลอง และจากระยะติดตามผล พบว่าภายหลังการทดลอง 1 เดือน นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักศึกษากลุ่มทดลองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากก่อนการใช้ชุดกิจกรรมพบว่านักศึกษายังมีคุณลักษณะ 3D ยังไม่สูงมากนักเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D เท่าที่ควร และตัวนักศึกษาเองยังไม่รู้จักการพัฒนากระบวนการคิดและการวางแผน การแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประภัสสร โลหะนันท์ (2548 : 61) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ พัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้ถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด อันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิดและการวางแผนการแก้ปัญหา ตลอดจนการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การที่นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ประสบการณ์ที่ดี เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาตนเอง ดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มยุรี วิสูตราศัย (2547:73) ซึ่งศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อภาระหนักในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะหลังทดลองกับระยะติดตามผลก็แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าภายหลังการทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D มีระดับคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควรดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการให้ครบตามขั้นตอน เนื่องจากมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
2. การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ควรมีการศึกษาคู่มือ วิธีการใช้ให้ชัดเจน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรม เช่น วีดีโอ Powerpoint ฯลฯ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของนักศึกษามากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ของนักเรียน นักศึกษา ในระดับชั้นและสถาบันอื่น ๆ
3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ อายุ สาขาวิชา ผลการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
- (2552) แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) กรุงเทพมหานคร อักษรไทย
- บุษบากร ดันจาวรรณ (2545) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของ กูเปอร์สมิธ และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียนเขตลาดกระบัง จังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประภัสสร โลหะนันท์ (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้คิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฝ่ายกิจการนักศึกษา (2554) เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำปี 2554 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักบริการการศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษา
- มยุรี วิสูตราศัย (2547) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมร ทองดี และปรณี รามสูตร (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน ประมวล สารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 หน้า 1-66 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์